

quadrimaculatum L., *Calathus fuscipes* Gz., *Harpalus affinis* Schrank., *Clivina fossor* L., *Calathus melanocephalus* L.; 5 рецедентных (1–2 %) — *Calathus ambiguus* Pk., *Bembidion lampros* Herbst., *Agonum dorsale* Pont., *Amara bifrons* Gyll., *Pterostichus anthracinus* Hl. и 47 субрецидентных видов (менее 1 %). Всего за период наших исследований в Минском районе на полях сахарной свеклы собрано 3326 экземпляров жужелиц, принадлежащих к 60 видам. Динамическая плотность составила $1,12 \pm 0,06$ экземпляров на ловушко-сутки.

Менее многочисленны были сапрофаги из семейств Scarabaeidae (*Aphodius prodromus* Brahm, *A. distinctus* Mull., *A. granarius* L.), Histeridae (*Margarinotus purpurascens* Herbst., *M. carbonarius* Hoff.), Lathridiidae (*Corticaria elongata* Gyll.), Hydrophilidae (*Sercyon unipunctatus* L.) — 2,9 % от всех насекомых. Семейство Silphidae (2,4 %) было представлено одним видом — *Aclypea opaca* L. Несколько меньше значение имели листоеды, долгоносики и блестянки (*Meligethes aeneus* Fabr., сем. Nitidulidae) — они составляли 1,9, 1,0 и 0,75 от всех насекомых, соответственно. Другие отряды насекомых (двукрылые, чешуекрылые, перепончатокрылые) составляли менее 1 %. В целом, в приземном ярусе травостоя и на поверхности почвы свекловичного агроценоза на долю насекомых приходилось 97,8 % всех членистоногих, пауки составляли 2,2 %.

Всего нами на мелкоделяночных опытах и на производственных посевах отмечены для Республики Беларусь 170 видов насекомых, относящихся к 10 отрядам и 44 семействам, и 1 вид моллюсков, повреждающих сахарную свеклу.

УДК 632.7

Ю. Г. Голощук¹, А. Г. Бабич

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ГЛОБОДЕРОЗ ТА ЗАХОДИ КОНТРОЛЮ ЧИСЕЛЬНОСТІ ЗОЛОТИСТОЇ КАРТОПЛЯНОЇ НЕМАТОДИ

Золотиста картопляна нематода — обмежено поширений карантинний організм. Паразитовання нематод в коренях зумовлює ураження картоплі — глободероз. Як спеціалізований паразит картоплі, золотиста картопляна цистоутворююча нематода особливо

¹ Науковий керівник — к. с.-г. н., доцент НУБіП України А. Г. Бабич

поширена в основних зонах картоплярства. Протягом року нематода утворює одне покоління, але за сприятливих умов потенційно може розвиватися і друга генерація. Найбільш важливими екологічними факторами, що впливають на якісний та кількісний склад популяції золотистої картопляної нематоди є погодні умови, тип та механічний склад ґрунту, рослини-живителя, що є для неї постійним або тимчасовим місцем перебування.

Золотиста картопляна нематода характеризується строкатістю поширення, що істотно ускладнює її своєчасне виявлення. Згідно проведеного нами обстеження угідь зустрічалися ділянки з дуже сильною чисельністю понад 6 тис. яєць і личинок на 100 см³ ґрунту, але в той час були і вільні площі від фітопаразита. На третині обстеженої площі (4,5 га) рівень заселеності був середній в межах від 1 до 3 тис. яєць і личинок (табл. 1).

1. Заселеність золотистою картопляною нематодою присадибних ділянок Турійського району Волинської області

Обстежена площа, га	Низька		Середня		Висока		Всього	
	га	%	га	%	га	%	га	%
7	0,7	0,15	2,1	0,5	—	—	2,8	0,65
12	1,4	0,31	0,9	0,2	0,3	0,07	2,6	0,58
3	1,2	0,26	—	—	—	—	1,2	0,26

Для запобігання подальшого розселення доцільно здійснити ряд заходів по локалізації осередків, зокрема не доцільно на таких полях вирощувати насінневу картоплю. При механічному обробітку ґрунту на цих площах необхідно ретельно зачищати техніку від залишків ґрунту та рослин при переїзді на інші поля.

Основною причиною збільшення заселених площ є беззмінне вирощування нестійких до паразита сортів картоплі та їх безконтрольна реалізація, а також недостатнє проведення організаційно-просвітницьких.

Згідно наших досліджень поріг толерантності картоплі до золотистої картопляної нематоди становить 150–200 личинок. За ЕПШ (втрати в межах 3–5 %) при вихідній чисельності понад 1000 личинок (табл. 2).

При 3000 яєць і личинок /100 см³ втрати сягатимуть — 17,3 %; 5000 — 28,2 %; 10000 — 37,6 %.

2. Рівні шкідливості золотистої картопляної нематоди на сорті картоплі «Світанок київський»

№ п/п	Допосадкова чисельність, я+л/100 см ³ ґрунту	Урожайність, ц/га	Втрати врожаю	
			ц/га	%
1	2	3	4	5
1	до 300–400 ± 12	235,2	4,8	1–2
2	500 ± 76	230,4	9,6	4,0
3	1000 ± 27	221,8	18,2	7,6
4	2000 ± 114	206,9	33,1	13,8
5	3000 ± 83	198,5	41,5	17,3
6	5000 ± 62	172,3	67,7	28,2
7	10000 ± 56	149,3	90,2	37,6
НІР ₀₅		7,3	–	–

Найефективнішими заходами захисту картоплі від фітопаразита є агротехнічні заходи, невід'ємною частиною яких є вирощування стійких до нематод сортів та рослин, що не є живителями в поєднанні із суворим дотриманням карантинних обмежень.

УДК632.7:634.11

М. В. Гудим¹

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ЯБЛУНЕВА ПЛОДОЖЕРКА (*LASPEYRESIA POMONELLA* L.) — ДОМІНУЮЧИЙ ШКІДНИК ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР

Яблунева плодожерка поширена в усіх регіонах вирощування яблуні. Крім цієї культури пошкоджує плоди груші, сливи, абрикосу, айви, персика, волоського горіха.

Метелик з розмахом крил 18–22 мм, передні крила буруватого сірого з фіолетовим відблиском, з численними поперечними хвилястими

¹ Науковий керівник — канд. с.-г. наук, доцент Л. П. Ющенко